

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
MUZEUM ZIEMI WSCHOWSKIEJ
W 2019 ROKU**

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
I. Siedziba.....	7
II. Misja i statut	7
III. Kadra	8
IV. Zbiory.....	9
V. Opracowanie zbiorów – karty ewidencyjne (MONA)	10
1. Stan ogólny	10
2. Karty wydrukowane.....	11
VI. Działalność oświatowa.....	12
VII. Działalność wystawiennicza	12
VIII. Działalność w zakresie administracyjno gospodarczym	13
IX. Przychody Muzeum Ziemi Wschowskiej w 2019 r.	13

Wprowadzenie

Szanowni Państwo,

p.o. Dyrektorem Muzeum Ziemi Wschowskiej zostałem przed 4 miesiącami. Przyjmując propozycję pracy (01.01. – 10.07.2020) od Burmistrza Konrada Antkowiaka uzgodniliśmy, że zajmę się uporządkowaniem spraw prawno – administracyjnych. Z tego powodu w pierwszej kolejności zleciłem analizę prawną statutu MZW. Wynika z niej, że obowiązujący statut jest zdeaktualizowany co do litery jak i ducha prawa. W związku z powyższym projekt statutu został przesłany do MKiDN. W najbliższym czasie spodziewamy się pozytywnej opinii. Nowy statut determinuje konieczność przygotowania nowego schematu i regulaminu organizacyjnego. Trwają prace nad tymi dokumentami, po zatwierdzeniu statutu przez Radę Miejską przedstawimy nowy schemat i regulamin organizacyjny. W dotychczas obowiązującym schemacie organizacyjnym muzeum ma zaplanowane 14 etatów. Wykorzystanych jest 8 i 2/5 etatu, co nie jest najlepszym wskaźnikiem. W okresie epidemii rozpoczęliśmy inwentaryzację zbiorów. Jej wyniki poznamy w czerwcu tego roku.

Stwierdzić muszę, że dotychczasowy postęp prac inwentaryzacyjnych został ograniczony przez epidemię. Z częściowymi wynikami prac komisji inwentaryzacyjnej zaznajamiam władze sukcesywnie.

Prace nad statutem doprowadziły mnie do odkrycia, że MZW jako jedyne muzeum samorządowe w Polsce nie jest właścicielem ani dzierżawcą wieczystym zajmowanych budynków, z tego jeden w złym stanie technicznym a drugi też wymagający remontu – nie posiada siedziby. Dwa zajmowane obiekty są użyczone przez Gminę Wschowa. Być może to zaszcześciło sprzed 2003 roku, gdy muzeum nie posiadało osobowości prawnej. Ten stan rzeczy zmusił mnie do poszukiwania obiektu, który będzie bezpiecznym schronieniem dla zbiorów i właściwym miejscem pracy dla muzealników. Obiekt po byłym gimnazjum przy ul. Kopernika 7 spełnia dużą część potrzeb w zakresie bezpieczeństwa i podziału muzeum na trzy strefy dostępu dla osób postronnych:

1. swobodnego dostępu
2. ograniczonego dostępu
3. bez dostępu

Władze miasta wykazały zrozumienie potrzeb muzealnych, tym bardziej, że obecne „siedziby” wymagają remontu tak jak budynek przy ul. Kopernika 7. Koszt remontu byłby prawdopodobnie porównywalny. Eksploatacja obu zajmowanych lokali – dwóch budynków i nowej – planowanej jest porównywalny w zasadzie niższy. Stosowne wyliczenie dostarczyliśmy do UMiG Wschowa. Stąd prośba o wsparcie naszych starań o pozyskanie obiektu przy ul. Kopernika 7 na nową siedzibę MZW na własność lub w dzierżawę wieczystą. W ten sposób zostałby rozwiązany prawny aspekt siedziby. Dotychczasowa działalność MZW opierała się na aspektach oświatowych, prelekcjach, wykładach, konferencjach. W mniejszym stopniu na wystawiennictwie. Ze zdziwieniem odkryłem, że prawie zaniechano prac związanych z opracowaniem i publikacją zbiorów, których wartość jest znana w świecie muzealniczym. MZW dysponuje bowiem unikatową w skali kraju kolekcją portretów trumiennych oraz kolekcją niezwyklej starodruków map i planów związanych z ziemią wschowską a także artefaktami związanymi z szeroko rozumianym rzemiosłem wschowskim. Wyjątkiem jest kolekcja dzieł Eugeniusza Geta Stankiewicza, która została opracowana i wydano do niej katalog. Wzbogacenie powyższych zbiorów o kolekcję związaną z kresowianami uczyniłoby MZW placówką niezwyklej w skali kraju, prezentującą historię miejsca z pogranicza śląsko – wielkopolskiego oraz wpływ kultury kresowej na świadomość współczesnych mieszkańców Wschowy i regionu.

W związku z tym, że zbiory są w bardzo niewielkim stopniu opracowane należy niezwłocznie zająć się ewidencją i ich opracowaniem. Brak ewidencji oraz warunki przechowywania stanowią dla nich ogromne zagrożenie a dodatkowo powiększa je bardzo zły stan zabezpieczeń magazynowych.

Wiele rzeczy mnie dziwi jak chociażby brak inwentaryzacji zdawczo - odbiorczej przy zmianie dyrektora MZW. Mimo że w kilku przypadkach byli dyrektorzy nadal pozostawali pracownikami Muzeum. Nie uwzględniano odpowiedzialności za powierzony majątek . W tym zakresie mogę powiedzieć że z trudnością udaje się odnaleźć lub nie - umowy licencyjne, dokumentacje remontowe budynków. Trudno jest ustalić kto za co odpowiadał w przeszłości, brak jest precyzyjnych zapisów w aktach osobowych. Podział na katalog ewidencyjny i naukowy (zamierzchna przeszłość, Rozporządzenie MKiDN) jest nieaktualny i stąd nie wiem skąd przekonanie o nieważności pracy z zabytkiem . To powoli doprowadziło do tego że ta placówka słała się kolejną w zakresie upowszechnienia wiedzy (dom kultury czy też biblioteka upowszechniają wiedzę o sztuce i przeszłości a nawet czasem robią na ten temat wystawy). Oddaje to najlepiej powiedzenie jednego z pracowników kiedy usiłowałem dociec dlaczego tak mało wykonano kart katalogowych zabytków skoro nie można muzealium wystawiać jeśli nie posiada aktualnej karty. Z pełnym przekonaniem odpowiedział że nie mieli na to czasu tyle było wykładów i prelekcji. Fakt ten potwierdza tylko "odmuzealnienie " Muzeum. Podobno ograniczono pracownikom merytorycznym dostęp do zbiorów(wg słów pracowników). Dostęp do magazynów poza dyrektorem (z mocy prawa) miała tylko jedna osoba - Główny inwentaryzator a w roku 2019 zezwolenie na dostęp do zbiorów archeologicznych otrzymał również archeolog. Wszyscy pracownicy mieli za to dostęp i obowiązek posługiwania się kasą. Ze wszystkich pracowników tylko jeden pracował dłużej niż dyrektor i żaden nie miał studiów muzeologicznych ani praktyki w innym Muzeum.

Trudne do zrozumienia jest też przygotowanie kolejnych sprawozdań statystycznych które określają nieruchomości używane przez Muzeum jako przystosowane dla niepełnosprawnych . Pytani pracownicy wyjaśniali mi że w przypadku obiektu na placu Farnym 3, w części użytkowanej przez bibliotekę jest winda z której przecież mogą po uprzednim zgłoszeniu korzystać niepełnosprawni zwiedzający. Pozostawiam to bez komentarza. Ale potencjalni zwiedzający korzystający z informatorów Narodowego Instytutu Muzealnictwa i ochrony zbiorów są przekonani że w obiektach administrowanych przez wschowskie Muzeum nie ma barier architektonicznych typu stopnie na salach schody itp. Wydaje się ale z całą pewnością określi to wynik inwentaryzacji nie najlepiej jeśli chodzi o przepisy prawne wypadają poprzednie inwentaryzacje zbiorów. Przewodniczącym komisji inwentaryzacyjnej zostaje pracownik który odpowiada materialnie za zbiory .Niedopuszczalnym też jest tworzenie księgi inwentarzowej po rozpoczęciu inwentaryzacji. Zapiski w książce z rubrykami stają się księgą inwentarzową dopiero po jej przesnurowaniu i podpisaniu przez dyrektora. W roku 2019 miał miejsce taki przypadek. Wydaje się też, że brak poczucia stabilizacji wynikający z braku odpowiedzialności za siedzibę, której Muzeum nie było właścicielem Zespół pracowników kierował odpowiedzialność za poczucie beznadziejności w stronę "Organizatora", którym stawał się w zależności od aktualnych potrzeb albo aktualnie panujący Burmistrz albo Radni Rady Miejskiej . Nigdy nie ponosił winy administrator Muzeum. Myślę też że wieloletnie zaniedbania w sferze bazy (budynków) wynikają z braku rzetelnych kontroli. Kontrola służy pomocą zarządzającym wskazując punkty w których należy coś zmienić. I to jest kontrola konstruktywna. Tutaj odniosę się do własnego doświadczenia. Wielokrotnie (wiem to z autopsji) kontrola a raczej jej zalecenia pomagają domagać się dyrektorom wsparcia od Organizatora w zakresie umożliwiającym spełnienie aktualnych przepisów prawnych. W poprzednim miejscu pracy byłem systematycznie kontrolowany przez Policję Państwową szczebla wojewódzkiego, takiegoż samego szczebla Państwową Straż Pożarną. Służby WKZ ponieważ Muzeum głogowskie

było instytucją szczególnie istotną dla kultury narodowej i mieściło się w zamku uznanym za zabytek. Miałem 3 kontrole NIK w zakresie bezpieczeństwa zbiorów. Po ostatniej z inicjatywy m.in. inspektorów NIK otrzymałem odznaczenie Gloria Artis. Co dwa lata miałem wewnętrzny audyt zlecany przez Organizatora i z taką samą częstotliwością kontrolę Sanepidu i Powiatowej Komendy Policji. Systematycznie nawiedzał mnie inspektor PIP rutynowo i z donosów. MZW w ostatnim okresie nie było kontrolowane przez jakiegokolwiek instytucje zewnętrzne poza miejscową Strażą Pożarną. Protokół wskazywał znakomity stan budynków (tzn wpis „bez zastrzeżeń...”) i znakomitą kondycję Instytucji i nie pozwalało to przypuszczać, że muzeum może mieć jakikolwiek potrzeby. Sprawozdania sześćdziesięciostronicowe wskazywały na ogrom wykonywanej pracy – po co więc powiększanie dotacji. A kamieniczki ulegały postępującej ruinacji. Siedziba dawnego Kolegium Jezuickiego przeznaczona była (wg świadków tamtych dni) na potrzeby Muzeum a została przekazana w 70% Bibliotece Miejskiej. A winien był oczywiście „Organizator i Burmistrz i Radni”. Przedstawię Państwu krótkie sprawozdanie z pracy Muzeum 2019 roku. Plan pracy w związku z pandemią i wieloletnimi zaniedbaniami w zakresie katalogowania zbiorów oraz starania o pozyskanie nowej siedziby przy życzliwości Pana Burmistrza i mam nadzieję Rady Miasta czyli mitycznego "organizatora " może być tylko jeden: inwentaryzacja i ewidencja zbiorów i - co dać Bóg - przeprowadzka.

I. Siedziba

Aktualnie oba obiekty (pl. Zamkowy 2 i pl. Farny 3) użytkowane przez MZW nie spełniają warunków wskazanych w *Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą*.

Proponuję przejęcie i remont budynku przy ul. Kopernika 7. Warunki w tym budynku sprzyjają podziałowi na trzy strefy: ogólnodostępnej, z ograniczonym dostępem i bez dostępu dla osób z zewnątrz (magazyny, pracownie w których rozłożony jest materiał zabytkowy).

Według wstępnych analiz koszt remontu obiektów na pl. Zamkowym 2 i pl. Farnym 3 jest porównywalny z kosztem remontu budynku na ul. Kopernika 7, przy czym istnieje możliwość pozyskania środków z programu marszałkowskiego na rewitalizację budynku przy ul. Kopernika 7 lub programów MKiDN. W przypadku remontu dwóch obiektów szanse na remont byłyby bardzo ograniczone.

Żaden z obecnie użytkowanych obiektów nie stanowi własności Muzeum Ziemi Wschowskiej – nie spełnia więc definicji siedziby muzeum. Proponuję, aby po zakończeniu remontu budynek na ul. Kopernika 7 został przekazany MZW w jednej z form:

- a) na własność,
- b) dzierżawa wieczysta,
- c) zarząd trwały.

II. Misja i statut

Ustawa o muzeach w pierwszych akapitach wskazuje, że w pracy muzeum należy położyć nacisk na pozyskiwanie eksponatów, prace z nimi i eksponowanie ich. W nowym projekcie statutu należy zasugerować pokazywanie Wschowy i ziemi wschowskiej w kategoriach miasta pogranicza wielokulturowego na styku Wielkopolski i Śląska. Ścieranie się żywiołów w zakresie narodowości (Niemcy, Polacy i Żydzi) oraz religii (protestancka, katolicka) w stosunku do sąsiedniego Śląska, gdzie trwały wojny religijne, odbywało się w miarę spokojnie – i to należy zaakcentować. Należy też podkreślić i wyeksponować znaczenie rodów wschowskich: Chłapowskich, Leszczyńskich i innych nie tylko dla miasta i ziemi Wschowskiej ale też dla całej Rzeczypospolitej. Za ważne uważam też pokazanie znaczenia kultury materialnej i niematerialnej przywiezionej przez polskich wysiedleńców z Kresów Wschodnich. Niezwykle ciekawe i atrakcyjne będą badania poświęcone zetknięciu się we Wschowie i współistnieniu po II wojnie światowej żywiołów kresowych z tymi, które przetrwały tutaj około lat w Cesarstwie i Rzeszy.

W mojej ocenie MZW dysponuje niezwykle cennymi zbiorami z zakresu sztuki współczesnej, rzemiosła i portretów trumiennych. Są też załączki kolekcji kresowej, którą zamierzam eksponować na nowych wystawach.

III. Kadra

Pozytywnie oceniam kadrę MZW. Średni wiek kadry merytorycznej nie przekracza 35 lat, w tym 2 osoby ukończyły już studia doktoranckie i czekają na obronę doktoratów. Rokuje to duże szanse na wypełnienie misji muzeum, która trzeba zredefiniować.

Dotychczas obowiązujący schemat Organizacyjny MZW – zatwierdzony przez Radę Miejską – zakłada, że w muzeum pracuje 14 osób. Stan faktyczny dzisiaj to 7 i 2/5 etatu! Wakaty obejmują niezwykle istotnych pracowników technicznych, których nie ma. Prace techniczne wykonują pracownicy merytoryczni.

Zarobki pracowników wschowskiego muzeum to ok. 40% zarobków pracowników – na podobnych stanowiskach – muzeów w Lesznie i Głogowie.

Średnioroczne zatrudnienie w 2019 roku wyniosło 9,2 etatu.

IV. Zbiory

lp	Nazwa kolekcji	Liczba pozycji inwentarzowych
1	Zbiory artystyczne	567
2	Zbiory archeologiczne	187
3	Zbiory artystyczno - historyczne	1854
4	Zbiory numizmatyczne	1475
5	Zbiory kartograficzne	833
6	Zbiory etnograficzne	277
7	Zbiory przyrodnicze	17
8	Plakaty	2444
	suma	7654

lp	Nazwa kolekcji	Liczba pozycji inwentarzowych
1	Depozyty	260
	suma	260

lp	Nazwa kolekcji	Liczba pozycji inwentarzowych
1	Starodruki i archiwalia (w zbiorach bibliotecznych)	128
2	Inwentarz pomocniczy	462
	suma	590

Suma wszystkich kolekcji: 8504

V. Opracowanie zbiorów – karty ewidencyjne (MONA)

1. Stan ogólny

lp	Nazwa kolekcji	Liczba pozycji inwentarzowych	Liczba kart wydrukowanych	% liczba kart/liczba pozycji inwent.
1	Zbiory artystyczne	567	314	56%
2	Zbiory archeologiczne	187	0	0%
3	Zbiory artystyczno - historyczne	1854	24	2%
4	Zbiory numizmatyczne	1475	98	7%
5	Zbiory kartograficzne	833	0	0%
6	Zbiory etnograficzne	277	0	0%
7	Zbiory przyrodnicze	17	0	0%
8	Plakaty	2444	0	0%
	suma	7654	436	6%

Lp	Nazwa kolekcji	Liczba pozycji inwentarzowych	Liczba kart wydrukowanych	% liczba kart/liczba pozycji inwent.
1	Depozyty	260	2	1%
	suma	260	2	1%

Lp	Nazwa kolekcji	Liczba pozycji inwentarzowych	Liczba kart wydrukowanych	% liczba kart/liczba pozycji inwent.
1	Starodruki i archiwalia (w zbiorach bibliotecznych)	128	0	0%
2	Inwentarz pomocniczy	462	298	65%
	suma	590	298	51%

Opracowanie wszystkich kolekcji 9%

2. Karty wydrukowane

lp	nazwa kolekcji	liczba pozycji inwentarzowych	liczba kart wydrukowanych			
			ogółem	w roku 2019	w roku 2018	w roku 2017
1	Zbiory artystyczne	567	314	2	252	60
2	Zbiory archeologiczne	187	0	0	0	0
3	Zbiory artystyczno - historyczne	1854	24	2	22	0
4	Zbiory numizmatyczne	1475	98	92	6	0
5	Zbiory kartograficzne	833	0	0	0	0
6	Zbiory etnograficzne	277	0	0	0	0
7	Zbiory przyrodnicze	17	0	0	0	0
8	Plakaty	2444	0	0	0	0
suma		7654	436	96	280	60

lp	nazwa kolekcji	liczba pozycji inwentarzowych	liczba kart wydrukowanych			
			ogółem	w roku 2019	w roku 2018	w roku 2017
1	Depozyty	260	2	0	2	0
suma		260	2	0	2	0

lp	nazwa kolekcji	liczba pozycji inwentarzowych	liczba kart wydrukowanych			
			ogółem	w roku 2019	w roku 2018	w roku 2017
1	Starodruki i archiwalia (w zbiorach bibliotecznych)	128	0	0	0	0
2	Inwentarz pomocniczy	462	298	15	252	31
suma		590	298	15	252	31

Liczba kart wydrukowanych w 2019 roku: 111

Liczba kart wydrukowanych w 2018 roku: 534

Liczba kart wydrukowanych w 2017 roku: 91

VI. Działalność oświatowa

	liczba spotkań/grup/wydarzeń	liczba uczestników
Niedzielne Zabawy w Muzeum	5	100
Ferie w Muzeum	3	21
Lato w Muzeum	4	24
lekcje muzealne	52	1156
wykłady dla UTW	50	1333
Noc Muzeów	nie dotyczy	594
Dni Wschowy	nie dotyczy	71
Lato z Muzeum	6	226
Europejskie Dni Dziedzictwa	4	297
promocja książek	5	283
konferencja naukowa	1	90
wykłady inne	5	180
koncert poza cyklem Lato w Muzeum	1	64
spotkania inne	1	82
warsztaty w projekcie "Jak smakuje dziedzictwo?"	3	64
suma		4585

VII. Działalność wystawiennicza

	liczba wystaw	liczba zwiedzających wystawy
wystawy czasowe własne	3	1800
wystawy czasowe wypożyczone	10	3205
suma	13	5005

VIII. Działalność w zakresie administracyjno gospodarczym

1. Regulacje i procedury wewnętrzne wprowadzone w 2019 r.:
 - a) Zniesienie klauzuli tajności Planu ochrony zabytków ruchomych na wypadek konfliktu.
 - b) Wprowadzono nową Politykę ochrony danych osobowych.
 - c) Wdrożono regulamin monitoringu wizyjnego.
2. Okresowa inwentaryzacja zbiorów muzealnych i bibliotecznych.
3. Przegląd stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenie kompletności kluczy.

IX. Przychody Muzeum Ziemi Wschowskiej w 2019 r.

dotacje	dotacja podmiotowa od organizatora (1)		630 000,00 zł
	dotacja podmiotowa od organizatora (2) (zwrot kosztów związanych z EDD; X.2019)		18 000,00 zł
	dotacja podmiotowa od organizatora (3) (wycinka drzew w lapidarium XI.2019)		15 000,00 zł
	suma		663 000,00 zł
przychody własne	na finansowanie badań naukowych na Jeziorze Sławskim		25 000,00 zł
	na dofinansowanie wystawy czasowej „Od Marcina Rożka do Ivana Meštrovicia. Utracone i niezaistniałe projekty w przededniu II wojny światowej”:	BS Wschowa	1 500,00 zł
		firma Dobrowolski sp. z o.o. Wschowa	1 500,00 zł
		firma PRO-TECH A. Binkowski Wschowa	300,00 zł
		NZOZ "KA-Dent" Stomatologia Rodzinna Wschowa	1 500,00 zł
		suma	4 800,00 zł
	na dofinansowanie wystawy czasowej „Nie tylko Świebodzin. Twórczość Mirosława Pateckiego”:	Nadleśnictwo Włoszakowice	500,00 zł
		Gmina Sława	500,00 zł
		suma	1 000,00 zł

sprzedaż biletów (wstęp do muzeum)		2 761,00 zł
działalność edukacyjna		5 100,00 zł
oprowadzanie		1 130,00 zł
pozostałe usługi		220,00 zł
sprzedaż wydawnictw obcych		4 694,62 zł
sprzedaż wydawnictw własnych		9 955,00 zł
refakturowanie kosztów mediów		22 092,44 zł
odszkodowania od ubezpieczyciela		13 820,66 zł
pozostałe przychody operacyjne	zwrot kosztów przesyłek	291,80 zł
	dofinansowanie z PUP	1 590,00 zł
	darowizny pieniężne	1 535,19 zł
	dary wydawnictw	4 474,00 zł
	dary zbiorów bibliotecznych	3 745,76 zł
	suma	11 636,75 zł
	suma	105 710,47 zł
przychody ogółem	suma	768 710,47 zł

p.o. Dyrektor
 Muzeum Ziemi Wschowskiej
Łeszek Łendarczyk